

OPIKSELUHUOLLON SUUNNITELMA

voimassa 1.8.2023

PIRKKALA
~ ~ ~

SISÄLLYS

Johdanto s. 3

Opiskeluhuollon resurssit ja arvioitu tarve s. 6

Yhteisöllinen opiskeluhoolto s. 7

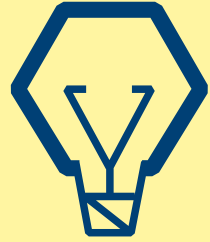
Yksilökohtainen opiskeluhoolto s. 33

Yhteistyö s. 40

Arviointi ja seuranta s. 48

Tausta ja tärkeät linkit s. 49

JOHDANTO

Sivu 3-5

YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

Sivu 7-32

YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

Sivu 33-39

YHTEISTYÖ

Sivu 40-47

ARVIINTI JA SEURANTA

Sivu 48

TAUSTA JA TÄRKEÄT LINKIT

Sivu 49

JOHDANTO 1/3

Opiskeluhuollon suunnitelma on laadittu opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä opetustoimen ja terveys- ja sosiaalitoimen kanssa. Opiskeluhuollon suunnitelma on koko kunnan yhteinen ja kaikkia oppilaitoksia koskeva. Opiskeluhuollon palvelut ovat siirtyneet Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle 1.1.2023 alkaen.

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Opiskeluhuollon sekä kodin ja koulun tai oppilaitoksen yhteistyö on ammatillista toimintaa. Sen tavoitteena on edistää ja tukea oppilaan tai opiskelijan hyvää oppimista, hyvää psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia ja edistää näitä tavoitteita tukevaa toimintaa.

Toimintaa ohjaavat veloitteet perustuvat lainsäädäntöön ja määräyksiin. Ne ohjaavat myös toimijoiden välistä yhteistyötä. Yhteistyön lähtökohtia määrittävät paitsi toiminnalle asetetut tavoitteet myös niiden saavuttamiseen liittyvät prosessit.

KESKEISET KÄSITTEET

Opiskeluhuolto

kokonaisvaltainen päivittäinen oppilaiden hyvinvoinnista huolehtiminen ja turvaaminen, joka kuuluu jokaiselle koulussa toimivalle aikuiselle

Opiskeluhuollon palvelut

kouluterveydenhuollon, koulupsykologin ja koulukuraattorin palvelut

Opiskeluhuollon ohjausryhmä

koulutuksen järjestäjäkohtainen monialainen työryhmä, joka vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista

Opiskeluhuoltoryhmä

koulukohtainen monialainen työryhmä, joka vastaa oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista

Monialainen asiantuntijaryhmä

tapauskohtaisesti koottava ryhmä, joka käsittelee yksittäisen oppilaan tai tietyn opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyviä asioita

JOHDANTO 2/3

Pirkkalan kunnan oppilaitoksissa opiskeluhuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat opiskeluhuollon suunnittelua ja toteutusta.

- **lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma**, johon on kirjattu opiskeluhuoltoa koskeva osuus ja jossa seurataan lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa,
- **paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta** sekä
- **kuntakohtainen opiskeluhuollon suunnitelma**, jota täydennetään koulukohtaisesti lukuvuosittain hyväksyttävissä koulujen toimintasuunnitelmissa

Pirkkalassa on kuusi esi- ja perusopetuksen koulua; Kirkonkylän, Kurikankulman, Nuolialan, Soljan, Toivion ja Vähjärven koulut. Esi- ja perusopetuksen oppilaita Pirkkalassa on n. 2900.

Lukiokoulutusta tarjotaan Pirkkalan yhteislukiassa, jossa opiskelee n. 300 opiskelijaa. Lisäksi opiskeluhuollon palveluita järjestetään Tredun opiskelijoille, jotka opiskelevat Pirkkalan toimipisteessä.

OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN 1.1.2023 ALKAEN

Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt 1.1.2023 Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä.

Opiskeluhuoltoon sisältyy jatkossakin sekä yhteisöllinen opiskeluhuolto, että yksilökohtainen opiskeluhuolto palveluineen (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut, monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto). Palvelut järjestetään edelleen oppilaitosten yhteydessä ja oppilaitosten tiloissa.

Opiskeluhuollon henkilöstön yhteystiedot löytyvät koulujen verkkosivuilta.

Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä toimii hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien yhteistyöelimenä. Ryhmä valmistelee alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman, seuraa suunnitelman toteutumista, tarkastelee opiskeluhuollon palvelujen toteutumista ja käsittelee opiskeluhuollonpalveluiden järjestämiseen liittyviä yhteistyön kysymyksiä.

JOHDANTO 3/3

OPISKELUHUOLLON OHJAUSRYHMÄ

Opiskeluhuollon ohjausryhmän kokoonpano:

- Opetuspäällikkö, pj.
- Kouluterveydenhuollon edustajat
- Koulukuraattori
- Koulupsykologi
- Opettajaedustajat (oppilaanohjaaja, muut opettajat, lukion edustaja)
- Rehtori
- Sosiaalipalveluiden edustaja
- Nuorisopalveluiden edustaja
- Vanhempainverkoston edustaja
- Muut kutsutut asiantuntijat aiheesta riippuen

Opiskeluhuollon
ohjausryhmä on
kuntatasoinen

OPISKELUHUOLLON RESURSSIT JA ARVIOITU TARVE

Opiskeluhuollon järjestämiseksi henkilöstö-resurssia on jaettu eri kouluille. Resurssien jaolla on pyrkimys vastata koulukohtaisiin tarpeisiin mahdollisimman kattavalla tavalla.

Oheisessa taulukossa on kuvattu kuinka opiskeluhuollon resurssit ovat jakautuneet Pirkkalan kouluissa. Resurssien suuntaamisessa on tehty yhteistyötä hyvinvointialueen työntekijöiden kanssa.

Opiskeluhuollon kokonaistarpeen kehittymistä seurataan esimerkiksi kouluterveyskyselyn sekä kouluilla toteutettavan koulujen hyvinvointiprofiilin avulla. Kyselyiden tulokset käydään läpi opiskeluhuollon ohjausryhmässä resurssien suuntaamista varten.

Tarvearvio perustuu myös oppilaiden arvioituun yksilöllisen opiskeluhuollon tarpeeseen, syrjäytymisvaarassa olevien oppilaiden arvioituun määrään, yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämisen tarpeeseen, oppivelvollisuuden laajenemiseen ja opetussuunnitelman ennalta ehkäisevän yhteisöllisen opiskeluhoitotyön velvoitteisiin.

Opiskeluhooltoon käytettävissä olevat resurssit ja arvioitu tarve (lain mitoitus) henkilötyövuosina:

Yksikkö	Kuraattorit		Koulupsykologit		Terv.hoitajat		Koululääkärit	
	nyk. mitoitus	arvioitu tarve	nyk. mitoitus	arvioitu tarve	nyk. mitoitus	arvioitu tarve	nyk. mitoitus	arvioitu tarve
Kirkonkylä	0,4	0,5	0,2	0,4	0,5	0,6	0,1	0,1
Kurikankulma	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1
Nuoliala	1,2	1,5	1	1,2	2,0	2,0	0,4	0,4
Toivio	0,2	0,5	0,4	0,4	0,4	0,7	0,1	0,1
Solja	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4	0,4	0,1	0,1
Vähäjärvi	1,8	2,5	1,6	2,0	3,4	3,5	0,6	0,6
Lukio	0,2	0,5	0,2	0,5	0,5	0,5	0,1	0,2

YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

KAIKKIEN YHTEINEN ASIA

SIVU 8

TOIMINTA
KRIISITILANTEISSA

SIVU 9

TAPATURMIEN EHKÄISY JA
ENSIAPU

SIVU 10-11

PÄIHTEET

SIVU 12

OHJAUSUUNNITELMA JA
KOULUN
OPISKELUHUOLTORYHMÄ

SIVUT 13-15

OPPILAIKEN SUOJAAMINEN
KIUSAAMISELTA JA
HÄIRINNÄLTÄ

SIVUT 16-17

TURVALLISUUSHARJOITTELU
JA OSALLISUUS

SIVUT 18-20

POISSAOLOT

SIVU 21-32

OPIKSELUHUOLTO ON KAIKKIEN YHTEINEN ASIA

Opiskeluhoolto on tärkeä osa koulujen toimintakulttuuria. Yhteisöllistä opiskeluhooltoja toteuttavat kaikki toimijat. Yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia sekä kiinnittymistä luokka- ja koulu yhteisöön. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhoollissa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Opiskeluhoolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennaltaehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. Tärkeät yhteistyötahot ovat koulujen vanhempainyhdistykset ja Pirkkalan vanhempainverkosto.

Oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa.

Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Koulu yhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten.

Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan ja varmistetaan, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Koulu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa.

Ennaltaehkäisevä toiminta kantaa järjestelmällisesti varhaiskasvatukseen, esiopetuksen ja perusopetuksen kautta toiselle asteelle, johon oleellisesti kuuluu nivelvaihtotyö esim. erilaisten siirtopalaverien muodossa. Nivelvaiheiden prosessikuvaukset on laadittu ja käytössä kaikilla toimijoilla.

Tämä suunnitelma käydään henkilöstön kanssa läpi lukuvuoden alussa ja aina tarpeen mukaan. Tiedotus huoltajille tapahtuu vanhempainilloissa, lukuvuosiotiedotteissa ja sähköisten kanavien kautta. Koulun yhteisöllistä opiskeluhooltoja suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

TOIMINTA KRIISITILANTEISSA

Laadukkaalla opiskeluhoillon toiminnalla ja varhaisella puuttumisella voidaan ennaltaehkäistä kriisitilanteiden syntymistä.

Turvallisuuskulttuuria edistää kaikki myönteistä yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukeva toiminta.

Kriisillä tarkoitetaan yllättävää tapahtumaa, joka on kohdannut koulu yhteisöä, yksittäistä oppilasta tai henkilöstön jäsentä.

Kriisityön tavoitteet ovat 1) toimintakyvyn säilyttäminen koulu yhteisöä kohdanneessa vaikeassa tilanteessa ja 2) koulu yhteisön jäsenten tukeminen. Koulun opiskeluhoitoryhmä vastaa henkilöstön perehdyttämisestä, valmiusharjoittelusta ja päivittää turvallisuuskansion kriisiosiot vuosittain.

Kriisitilanteen ensimmäiset toimet ja tiedottaminen

- Ilmoitus tapahtumasta rehtorille / apulaisrehtorille
- Rehtori selvittää, ketä asia koskee, mitä on tapahtunut ja missä, mitä tapahtumasta tiedetään
- Rehtori arvioi tilanteen ja antaa ensimmäiset toimintaohjeet
- Rehtori ilmoittaa tapahtuneesta opetuspäällikölle ja kutsuu tarvittaessa kriisiryhmän avukseen
- Tiedottamisesta sovitaan opetuspäällikön kanssa ja ensin tiedotetaan asianosaisia – henkilöstö, oppilaat ja huoltajat
- Yleisohjeena on, että tiedottamisesta koulun sisällä vastaa rehtori, koulun ulkopuolisesta viestinnästä vastaa opetuspäällikkö ja julkisesta tiedottamisesta kunnan tiedottaja

KOULUN KRIISIRYHMÄ

Rehtori kutsuu koolle tarvittaessa kriisiryhmän.

Kriisiryhmään kuuluvat

- Rehtori ja /tai apulaisrehtori
- Kouluterveydenhoitaja
- Koulupsykologi
- Koulukuraattori
- Erityisopettaja ja/tai opettaja

Kriisiryhmän tehtävät

- Kriisiryhmä kutsuaan koulun rehtorin avuksi kriisitilanteessa
- Kriisiryhmä kutsuu tarvittaessa henkilökunnan koolle
- Miettiä jatkotoimenpiteet yhdessä kodin kanssa
- Harkitsee ulkopuolisen avun tarvetta henkilökunnalle ja oppilaille
- Pitää kriisikansion ajan tasalla
- Ylläpitää kouluttautumista kriisityöhön
- Perehdyttää uudet työyhteisön jäsenet

Erilaisiin kriisitilanteisiin sopivat toimintaohjeet on sisällytetty koulun turvallisuuskansioon. Tarvittaessa oppilas/opiskelija tai hänen perheensä ohjataan lisätuen piiriin, esim. hyödynnetään hyvinvointialueen kriisiryhmää.

TAPATURMIEN EHKÄISEMINEN

Turvallinen kouluympäristö on oppilaan ja opiskelijan oikeus. Oikeus turvalliseen kouluympäristöön käsittää sekä fyysisen, psyykkisen että sosiaalisen turvallisuuden ulottuvuudet.

Tapaturmien ehkäisyä toteutetaan oppilaan ikä, kehitysvaihe ja kasvuympäristö huomioiden. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa selvitetään erilaisia tilanteita, joissa lapsi tai nuori joutuu alttiiksi tapaturmille, niihin varautumista sekä huolenaiheita liittyen tapaturmiin. Keskeinen osa tapaturmien ehkäisyä on tunnistaa vaaranpaikat ja ne tapaturmia aiheuttavat tekijät, kuten käyttäytyminen tai ympäristö, joihin tulee tehdä muutoksia.

Ennaltaehkäisyssä on tärkeää huomioida välituntialueiden turvallisuus, tarvittaessa suojavälineiden käyttö riippuen oppitunneista (esim. kemia, kotitalous, liikunta) ja koneiden turvaopastus ennen niiden käyttöä esim. teknisentyön luokassa, turvallisuuskävelyt sekä liikenneturvan parantaminen koulujen lähiympäristössä.

Kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuvia tapaturmia ja onnettomuuksia seurataan, sillä paikallisesti karttuvan tiedon avulla pystytään tehokkaammin suuntaamaan ehkäiseviä toimia sekä ajan myötä myös arvioimaan ehkäisevän toiminnan onnistumista. Tapaturmien määrän kehittymisen indikaattorina voi toimia esimerkiksi lukuvuosittaisten tapaturmailmoitusten määrä.

YHTEISTYÖKÄYTÄNNÖT

Oppilaan ja opiskelijan terveyden edistämiseksi on kouluyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastettava joka kolmas vuosi. Tarkastus tehdään yhteistyössä oppilaitoksen ja sen oppilaiden tai opiskelijoiden, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todetut puutteet korjataan välittömästi oikean yhteistyötahon kanssa (esim. tilapalvelu).

ENSIIVUN JÄRJESTÄMINEN JA HOITONOHJAUS

Koulut tiedottavat huoltajia siitä, miten tapaturmatilanteissa toimitaan. Koulupäivän aikana sattuvat pienet tapaturmat hoidetaan koulussa.

Opettaja, kouluterveydenhoitaja tai muu koulun henkilöstö antaa oppilaalle tarvittavan ensiavun. Ammatilainen ilmoittaa tapaturmasta huoltajalle ja lähettää tarvittaessa oppilaan jatkohoitoon. Oppilas voidaan ohjata julkisen tai yksityisen hoidon piiriin. Hammastapaturmissa oppilas ohjataan paikalliseen terveyskeskuksen hammashoitolaan.

Tapaturman sattuessa koulun työntekijä (esim. opettaja/koulunkäynnin ohjaaja) tekee aina tapaturmasta ilmoituksen vakuutusyhtiölle ohjeiden mukaisesti. Tapaturmailmoituksesta annetaan tiedot huoltajalle sekä hoitoa vaativissa tapauksissa ohje korvauksen anomisesta.

Jos oppilaan koulutapaturma on sattunut koulumatkalla tai vaatii hoitoa vasta koulupäivän jälkeen, niin asiasta on tiedotettava mahdollisimman pian koulua tapaturmailmoitusta varten. Ensiapuvalmiudesta huolehditaan riittävällä ensiapukoulutuksen saaneella henkilöstöllä. Tavoitteena on, että vähintään noin viisi prosenttia työntekijöistä on saanut ensiapukoulutuksen kertauskoulutuksineen. Ensiapukoulutuksia tarjotaan henkilöstölle säännöllisesti kunnan HR-palveluiden toimesta.

PÄIHTEIDEN KÄYTÖN EHKÄISEMINEN JA KÄYTTÖÖN PUUTTUMINEN

Yhteisöllinen ehkäisevä opiskeluhoolto

- Kotien kanssa tehtävä yhteistyö
- Päihde ja tupakkavalistus oppiaineisiin integroituna
- Valistusyhteistyö kunnan eri toimijoiden, vanhempainverkoston ja kolmannen sektorin kanssa
- Päihdeettömän arvomaailman vahvistaminen osana kasvatusta yhteistyössä huoltajien kanssa
- Savuton kunta
- Nollatoleranssi päihteiden ja tupakkatuotteiden ja muiden vastaavien tuotteiden suhteen lasten ja nuorten tapahtumissa
- Koulun järjestyssäännöissä kuvaus käyttöön puuttumisesta
- Aiheen käsittely terveystarkastuksissa
- Ehkäisevä päihdetyö on keskeisessä roolissa koulun ja nuorisopalveluiden välisessä yhteistyössä
- Yhteistyö kunnan ehkäisevän päihdetyön työryhmän kanssa

Yksilöllisen opiskeluhoillon toimenpiteet

- Tupakkatuotteita käyttäneelle tarjotaan mahdollisuutta tai ohjataan henkilökohtaiseen neuvontaan opiskelu- ja kouluterveydenhoidossa, jossa ovat tarvittaessa mukana myös huoltajat
- Päihteiden vaikutuksenalainen oppilas koulussa
  - Vähintään kaksi koulun aikuista arvioi tilanteen
  - Ohjataan oppilas erilliseen tilaan
  - Alaikäisen kohdalla epäilyksen havainnut ilmoittaa huoltajalle ja pyytää saapumaan paikalle
  - Tarvittaessa ohjataan terveyskeskukseen
  - Alaikäisestä tehdään lastensuojeluilmoitus
  - Tarjotaan oppilaalle opiskeluhoillon palveluja
- Oppilaan tai opiskelijan hallussa on päihdyttäviä aineita
  - Oppilaalta tai opiskelijalta takavarikoidaan terveydelle vahingolliset aineet
  - Ilmoitus huoltajalle
  - Huumausaineiden ollessa kyseessä otetaan yhteys poliisiin ja tehdään alaikäisestä lastensuojeluilmoitus

OHJAUSSUUNNITELMA

Perusopetuksessa ohjaus on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Sen tavoitteena on lisätä oppilaan hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Ohjauksen avulla tuetaan oppilaan oppimis- ja opiskelunvalmiuksia, opintojen etenemistä sekä ammatillisen suuntautumisen kehittymistä. Lisäksi tärkeänä tavoitteena on taata oppilaalle sujuva ja turvallinen siirtyminen seuraavalle kouluasteelle sekä luoda edellytyksiä tehdä tulevaisuudessa elämän siirtymiä koskevia valintoja ja päätöksiä. Ohjaus rakentuu koko koulun yhteistyölle ohjauksen järjestämisessä ja toteuttamisessa.

Päävastuu ohjaustoiminnan suunnittelusta ja koordinoinnista on opinto-ohjaajalla yhdessä rehtorin kanssa. Alakoulussa ohjauksesta vastaa luokanopettaja, ja oppilaanohjaus on osa muiden oppiaineiden opetusta. Yläkoulussa ohjaustyötä tekee erityisesti opinto-ohjaaja. Ohjaukseen osallistuvat myös luokanvalvoja ja opettajat sekä tarvittaessa mukana on myös opiskeluhuoltohenkilöstö ja koulun muut toimijat sekä koulun ulkopuoliset yhteistyötahot, kuten sosiaali- ja terveyspalveluiden ammattihenkilöt.

Ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö, ohjauksen tarkempi työnjako sekä vuosisuunnitelma määrittellään ohjaussuunnitelmassa.

Lukiokoulutuksen osalta ohjaussuunnitelma on osa lukion opetussuunnitelmaa.

OPPILAITOKSEN OPIKSELUHUOLTORYHMÄN KOKOONPANO

Oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu vähintään neljä kertaa lukuvuodessa. Kokouksissa jäsenten mahdollisimman laaja osallistuminen on tärkeää tiedonkulun ja toiminnan vaikuttavuuden kannalta.

Oppilaitoksen opiskeluhoitoryhmää kuuluvat:

- Rehtori, pj.
- Apulais-/vararehtori
- Kouluterveydenhoitaja
- Koulukuraattori
- Koulupsykologi
- Opettajaedustajat (erityisopettaja/oppilaanohjaaja/muut opettajat)
- Oppilas-/opiskelijaedustajat
- Nuorisopalveluiden edustaja
- Huoltajien edustaja esim. koulun vanhempainyhdistyksen pj.
- Muut kutsutut asiantuntijat aiheesta riippuen

OPIKSELUHUOLTORYHMÄN TEHTÄVÄT

Oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmä vastaa koulun opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmän tehtävänä on mm. tukea oppilaan kiinnittymistä luokka- ja kouluyhteisöön, vahvistaa oppilaan osallisuuden kokemusta, seurata kouluyhteisön hyvinvointia kyselyistä kertyvän tiedon avulla, suunnitella koulutason toimia oppilaiden hyvinvoinnin lisäämiseksi, kehittää koulun yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapoja ja tiedottaa koulun yhteisöllisestä opiskeluhooltotyöstä huoltajia sekä muita yhteistyötahoja. Ryhmän tehtävänä on seurata koulutason poissaolomääriä ja koordinoita tarvittavia koulutason toimia poissaolojen ennaltaehkäisyyn liittyen.

Ryhmän vastuulla on suunnitella oppilaitostason yhteisöllisen opiskeluhoollon toimenpiteet koko kouluvuoden ajalle. Seudullisen yhteisöllisen oppilashuollon laatukäsikirjaa hyödynnetään yhteisöllisen työn suunnittelun perusteena. Käsikirja julkaistaan syksyllä 2023. Oppilaitoksen yhteisöllistä opiskeluhoolltoa varten laaditaan suunnitelma osana koulun toimintasuunnitelmaa kullekin lukuvuodelle ja toiminnan arviointi toteutetaan ennen lukuvuoden päättymistä.

Oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmä huolehtii sekä koulun henkilöstön perehdytyksestä että varmistaa jokaisen koulussa työskentelevän riittävän osaamisen opiskeluhooltoon liittyvissä asioissa. Opiskeluhooltoryhmän vastuulla on tiedottaa huoltajia koulun yhteisöllisen opiskeluhoollon keskeisistä toimintatavoista.

OPPILAIDEN SUOJAAMINEN KIUSAAMISELTA, HÄIRINNÄLTÄ JA VÄKIVALLALTA

Jokaisella oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Kaikilla oppilaitoksen aikuisilla on velvollisuus toimia kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän estämiseksi ja vähentämiseksi.

Kiusaaminen, väkivalta ja häirintä voi olla kertaluontoista tai toistuvaa. Sitä voi tapahtua kouluajan lisäksi myös vapaa-ajalla, mm. sosiaalisessa mediassa.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisy

Kaikissa kouluissa on käytössä oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja kehittävä ohjelma, jonka avulla mm. vahvistetaan oppilaiden yhteisöllisyyttä, kaveritaitoja sekä kiusaamisen vastaisia asenteita.

Oppilaiden sosiaalisia taitoja, mm. ryhmäytymistä tuetaan monin eri tavoin sekä koulun työntekijöiden, että eri sidosryhmien toimesta.

Kouluissa käsitellään kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään liittyviä asioita säännöllisesti. Henkilöstölle tarjotaan kiusaamisen, väkivallan sekä häirinnän ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvää koulutusta. Kiusaamiseen ehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvät käytänteet käydään läpi oppilaiden kanssa syyslukukauden alussa. Käytänteistä tiedotetaan koteja esimerkiksi lukuvuositiedotteessa.

Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttuminen

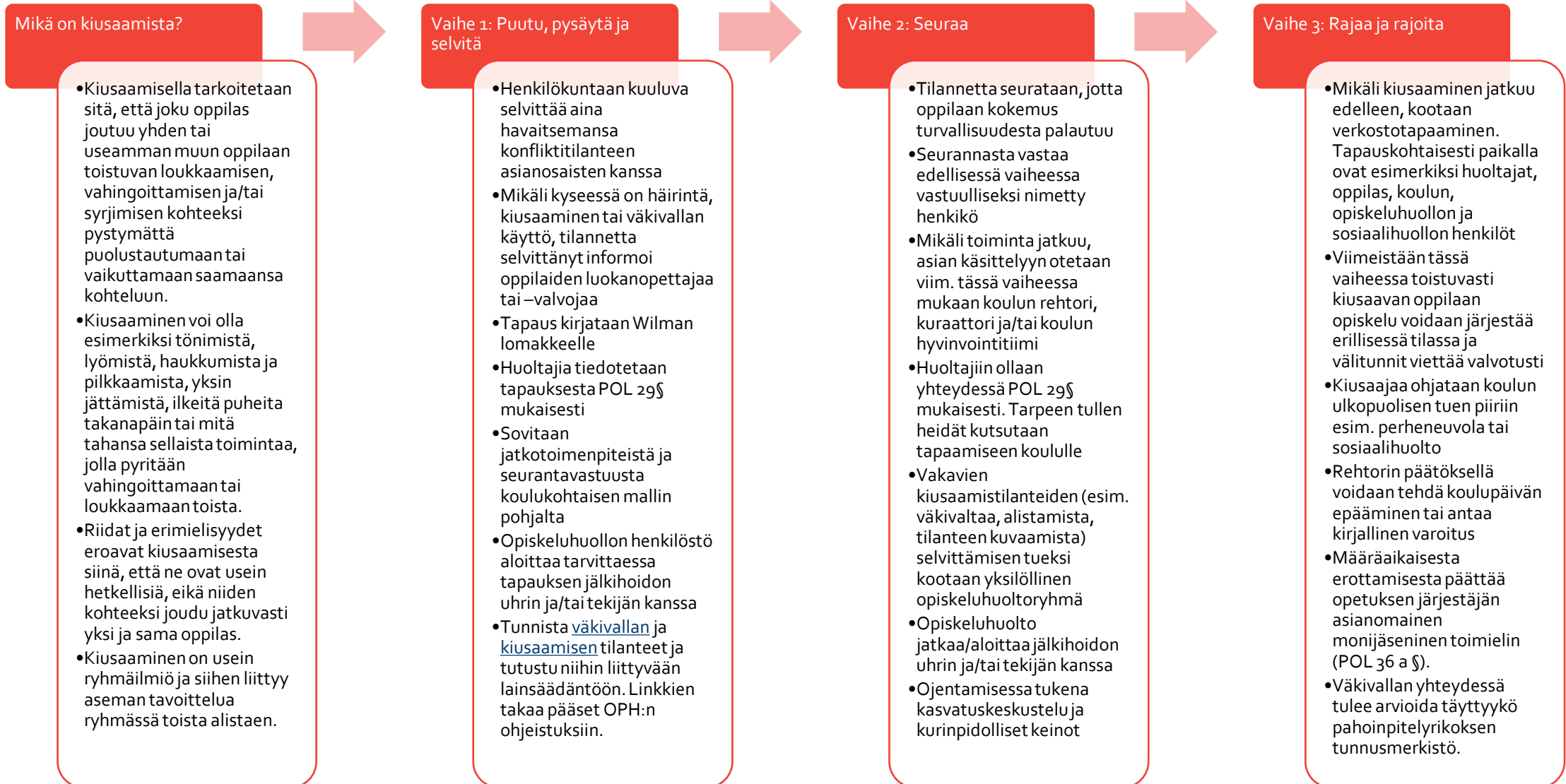
Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puututaan aina. Kaikki kiusaamistapaukset selvitetään ja kirjataan Wilmaan toimintamallin mukaisesti. Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (POL 29§).

Puuttumisessa on tärkeää selvittää, mitä on tapahtunut ja kuulla kaikkia asianosaisia. Tapauksen selvittämisen yhteydessä sovitaan jatkotoimista, seurannasta ja yhteistyöstä huoltajien kanssa. Kiusaamisesta, joka koskee oppilaan vapaa-aikaa tai kotioloja, on velvollisuus ilmoittaa poliisille ja myös lastensuojeluun, jos se täyttää rikoksen tunnusmerkit. Ilmoitus on tehtävä salassapitosäännösten estämättä.

Häirintä-, väkivalta- ja kiusaamistapauksissa toimitaan Pirkkalan mallin mukaisesti. Koulukohtaisilla malleilla voidaan tarkentaa yhteistä raamia. Koulukohtainen malli käsitellään koulukohtaisessa opiskeluhoito-ryhmässä, jossa paikalla on myös huoltajien edustus.

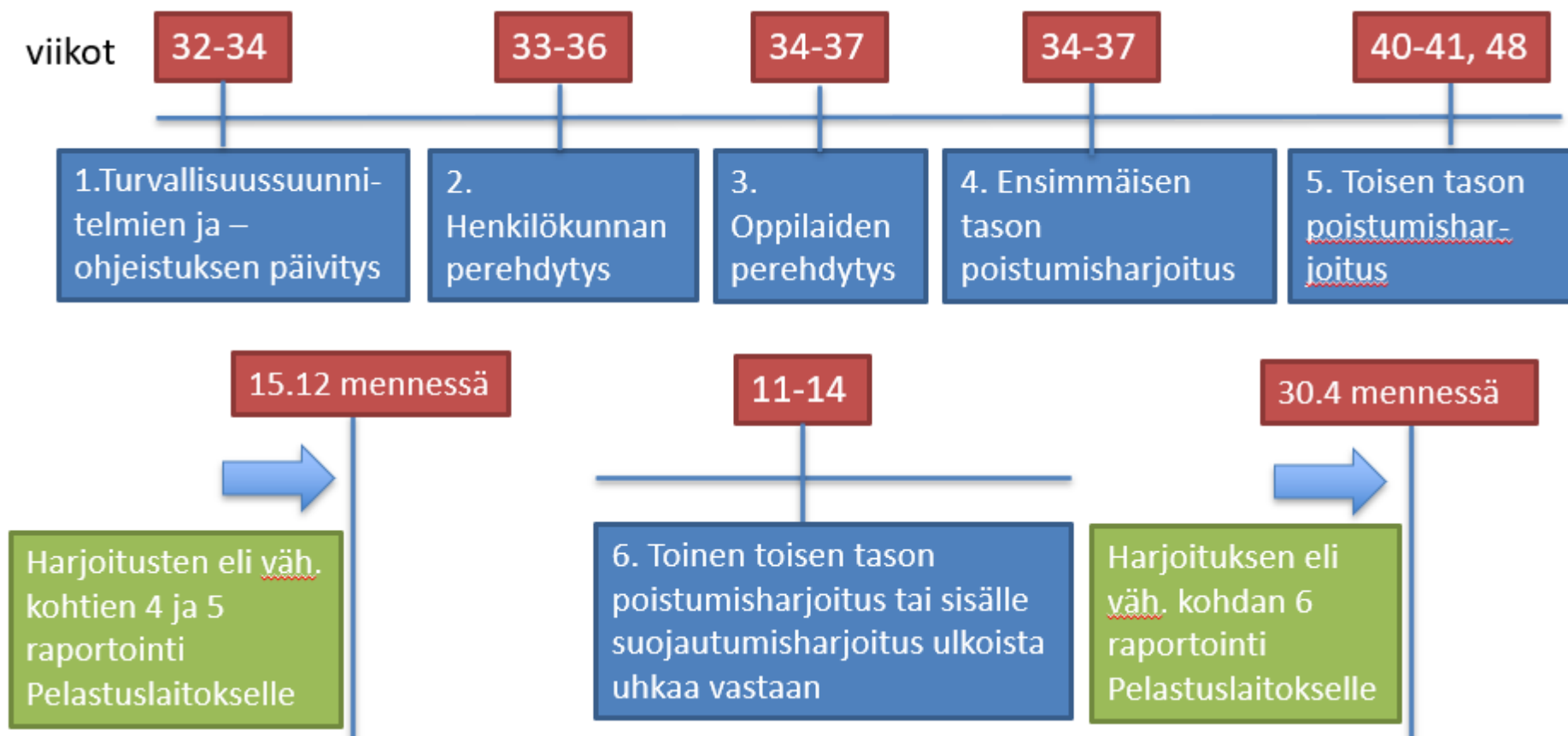
PUUTTUMISEN MALLI

TURVALLISUUSHARJOITTELU

Oppilaitosten turvallisuusharjoittelusta on luotu Pirkanmaalla yhteinen malli. Poikkeustilanteiden harjoittelu tukee turvallisuusvalmiuksien rakentamista, toimintamallien juurtumista ja kasvattaa turvallisuuden tunnetta.

Poikkeustilanneharjoittelun lisäksi kouluilla toteutetaan säännöllisiä turvallisuuskävelyitä. Turvallisuuskävely tarkoittaa kävelykierrosta, jonka aikana mietitään, mitkä ovat yksikön vaaranpaikat ja riskit sisä- ja ulkotiloissa. Turvallisuuskävelyllä aikana koulurakennus kierretään läpi ja havainnoidaan mahdollisia vaaranpaikkoja.

KOULUUN KIINNITTYMINEN

Kouluun kiinnittymistä tuetaan oppilaiden ja aikuisten sekä oppilaiden ja oppilaiden välisissä yhteistyösuhteissa joka koulupäivä. Keskeistä on luoda turvallinen ja välittävä toimintakulttuuri. Tavoitteena on, että jokainen oppilas tuntee itsensä kuulluksi, arvostetuksi ja osaksi yhteisöä.

Jokaisessa Pirkkalan koulussa on käytössä tunne- ja vuorovaikutustaitoja tukeva ohjelma, jonka avulla osallisuuden tunnetta ja kouluun kiinnittymistä tuetaan. Pyrkimyksenä on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja. Koulun yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on rehtorin johdolla seurata, tarkastella ja tarvittaessa tukea oppilaan kouluun kiinnittymisen ja osallisuuden kokemusta opiskeluhuollon eri keinoin.

Laadukas, oppilaiden osallistumista tukeva opetus luo edellytyksiä oppilaan oppimiselle, hyvinvoinnille ja kouluun kiinnittymiselle. Se voi toteutua monella tavalla, mutta sen ytimessä on aina yksittäisen oppilaan ja ryhmän tarpeiden huomioon ottaminen. Osallisuutta koetaan, kun ryhmään kuulumisella on merkitystä oppilaalle itselleen.

Oppilaitoksessa työskentelevät aikuiset luovat toiminnallaan mahdollisuuksia oppilaan kouluun kiinnittymiselle. Kiinnittymisessä on keskeistä luoda positiivisia kouluun liittyviä tunnekokemuksia, mahdollistaa oikean tasoinen itseohjautuvuus ja aktiivinen osallistuminen sekä huomioida opetuksessa oppilas yksilönä.

Sujuva ja aktiivinen koulun ja kodin välinen yhteistyö tukee oppilaan ryhmään kiinnittymistä. Huoltajia informoidaan koulun tapahtumista, tavoitteista ja toimintatavoista, ja kannusta heitä osallistumaan koulun toimintaan. Pääasiallisena viestintäkanavana Pirkkalan kouluissa toimii Wilma. Yhteinen tuki ja ymmärrys auttavat luomaan lapselle vakaan ja tukevan oppimisympäristön.

Kodin ja koulun yhteistyöstä kuvataan tarkemmin sekä tässä suunnitelmassa että koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Huoltajat pääsevät tarkastelemaan lukuvuosisuunnitelmaan Wilman kautta.

OSALLISUUDEN TUKEMINEN

Osallisuus on kokemus kuulumisesta ja kiinnittymisestä, arvostuksesta ja vaikutusmahdollisuuksista kouluympäristöön.

Osallisuutta tuetaan antamalla oppilaille ja opiskelijoille mahdollisuuksia ilmaista mielipiteitään, esittää kysymyksiä ja osallistua keskusteluihin. Opettajan osallistava työote kannustaa oppilaita jakamaan omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan sekä osallistumaan työtapojen valintaan. Oppimisympäristöjen suunnittelussa pyritään mahdollistamaan ja toteuttamaan monipuoliset pedagogiset ratkaisut.

Oppilaitoksen järjestyssäännöt luovat turvallisuutta ja ennakoitavuutta toimintaan. Kunnioittava vuorovaikutus ja arvostava kohtaaminen ovat tärkeitä aivan kaikkien koulu yhteisön jäsenten välillä. Oppilaita ohjataan opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti kuuntelemaan toisia, hyväksymään erilaisuutta ja ratkaisemaan konflikteja rakentavasti. Oppilaat ja opiskelijat osallistuvat sekä järjestyssääntöjen, että ryhmä- tai luokkakohtaisten pelisääntöjen luomiseen.

Jokaisessa Pirkkalan koulussa toimii oppilaskunta, jonka kautta oppilaat osallistuvat koulun päätöksentekoon ja toiminnan suunnitteluun. Oppilaskunta ja oppilasraati voivat toimia foorumeina, joissa oppilaat voivat esittää ideoitaan, ehdottaa muutoksia ja vaikuttaa koulun toimintaan. Oppilaiden näkemykset otetaan huomioon päätöksenteossa, kun se on mahdollista.

Oppilaiden osallisuutta tuetaan ja vahvistetaan tarjoamalla mahdollisuuksia olla mukana luokan ja koulun yhteisöllisen työn suunnittelussa ja toteutuksessa. Oppilaat ovat jokaisessa koulussa edustettuna koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä. Oppilaiden osallisuuden vahvistamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi SKY-työssä kehitettyä Osallisuus-työkalua. Vastuuhenkilöinä oppilaan osallisuuden tukemisessa toimivat rehtorit, luokanopettajat ja valvojat sekä ryhmänohjaajat.

Oppilaan osallisuuden tunteen kehittymisessä tärkeässä osassa on kodin koulun vahva yhteistyö. Toimivat yhteistyön mallit, yhteinen ymmärrys lapsen parhaaksi toimimisesta ja lapsen mahdollisuudet tulla kuulluksi häntä koskevissa asioissa kasvattavat oppilaan tunnetta omasta osallisuudesta.

Vuorovaikutukseen perustuva, turvallinen luokkailmapiiri pohjautuu hyvään oppilas-opettajasuhteeseen sekä toimiviin vertaissuhteisiin. Toimiessaan sosiaalinen vuorovaikutus kannattelee oppilasta ja luo toivotunlaista käytöstä, mikä edelleen edistää ryhmän työrauhaa.

POISSAOLOJEN ENNALTAEHKÄISY

Poissaolojen ennaltaehkäisyssä on keskeistä vahvistaa oppilaiden osallisuuden tunnetta, tukea kouluun kiinnittymistä ja puuttua varhaisiin huolen merkkeihin poissaoloihin liittyen.

Koulun henkilöstön on tärkeää ymmärtää arvostavan kohtaamisen merkitys ja toteuttaa sitä arkisissa kohtaamisissa oppitunnilla, käytävillä, ruokalassa. Oppilas saa koulussa päivittäin kokemuksen, että hänet huomataan ja hänestä pidetään. **Vastuussa on jokainen koulussa työskentelevä aikuinen.** Aikuisten väliset kohtaamiset antavat oppilaille toimintamallin.

Ryhmyttämisen tulee olla suunnitelmallinen osa opetusta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää aloittaviin ryhmiin (esiopetus, 1.lk ja 7.lk) ja tilanteisiin, joissa ryhmään tulee muutoksia esim. oppilas- tai opettajavaihdoksia. Ryhmyttymistä ei nähdä kertaluonteisena tapahtuvana, vaan jatkuvana prosessina, jota tehdään paitsi erillisinä tuokioina myös oppituntien yhteydessä. Turvallinen ryhmä on sekä oppimisen, että kouluhyvinvoinnin edellytys. Opettajille tarjotaan materiaalia/tukea/koulutusta temasta. Vastuussa ovat koulujen **rehtorit, luokanopettajat, -valvojat ja ryhmänohjaajat.** Yhteistyökumppaneina toimivat koulunuorisotyöntekijät, opiskeluhooltohenkilöstö sekä kunnan ja seurakunnan nuorisotyöntekijät.

Yhteistyö kotien kanssa on keskeistä poissaolojen ennaltaehkäisyyn, seuraamiseen ja varhaiseen puuttumiseen liittyen. Kotien rooli on merkittävä poissaolokierteen varhaisten merkkien havaitsemisessa. Koteja tiedotetaan ja tuetaan havaitsemaan varhaisia huolen merkkejä (kuten toistuvat selittämättömät maha- ja pääkivut, kouluhaluttomuus) ja kannustetaan olemaan huolesta yhteydessä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kouluun. Asia otetaan esiin systemaattisesti vanhempainilloissa ja Wilma-viestinnässä jo alakoulusta alkaen. Vastuuhenkilöinä toimivat **rehtori ja opettajat yhteistyössä muiden yhteisöllistä työtä tekevien ammattilaisten kanssa.**

Luokanopettajien, -valvojen ja ryhmänohjaajien työn tueksi tarjotaan koulutusta ja tukimateriaalia kohtaamiseen, ryhmyttämiseen, poissaolojen ennaltaehkäisyyn ja poissaoloihin puuttumiseen liittyen. Edellä mainittujen lisäksi myös hyvinvointitaitojen opettamiseen on tarjolla materiaalia ja koulutuksia Tampereen seudun Osakkeen toimesta. Vastuuhenkilöinä toimivat **opetuspäällikkö ja rehtorit**

POISSAOLOJEN ENNALTAEHKÄISY

Kodin ja koulun yhteistyö

Koulupoissaolot ja niiden taustalla olevat syyt näkyvät tavallisesti ensimmäiseksi kotona. Lapsella tai nuorella voi olla pitkäänkin jatkuneita vaikeuksia tai haluttomuutta lähteä kouluun ennen kuin ongelma näkyy koulussa. Jotta koulupoissaolojen ensimerkeistä saadaan tietoa myös kouluun, on kodin ja koulun välisen yhteistyön oltava avointa ja vastavuoroista. Opettajan on hyvä käydä vanhempainillassa tai huoltajakeskusteluissa läpi poissaolojen esimerkkejä. Tämä madaltaa huoltajien kynnystä poissaolojen puheeksi ottamisessa.

Oppilailla on oikeus säännölliseen koulunkäyntiin

Koulun tehtävänä on tukea oppilaiden koulunkäyntikykyä yhdessä muiden ammattilaisten ja huoltajien kanssa.

Opettajat ja muut koulun ammattilaiset voivat osaltaan ennaltaehkäistä koulupoissaolojen syntymistä panostamalla oppilaiden hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen.

Koulupoissaolojen kierre alkaa tavallisesti myöhästelyn lisääntymisestä ja yksittäisistä poissaoloista. Koulussa on tärkeää kiinnittää huomiota oppilaan myöhästelyyn ja lisääntyviin poissaoloihin.

Koulunkäynnin haasteet ja syyt koulupoissaolojen taustalla näkyvät usein ensimmäiseksi kotona. Kotona ollaan tavallisesti tietoisia kouluun lähtemisen haasteista ja mahdollisista poissaoloista. Pitkittyvien koulupoissaolojen ennaltaehkäisyn kannalta on tärkeää, että koulun ja kodin välinen yhteistyö on säännöllistä ja toimivaa.

Turvallinen luokkailmapiiri

Vuorovaikutukseen perustuva, turvallinen luokkailmapiiri pohjautuu hyvään oppilas-opettajasuhteeseen sekä toimiviin vertaissuhteisiin. Toimiessaan sosiaalinen vuorovaikutus kannattelee oppilasta ja luo toivotunlaista käytöstä, mikä edelleen edistää ryhmän työrauhaa.

ASKEL 1

Luo luokkaasi alusta lähtien selkeät toimintatavat ja rutiinit, joista pidetään kiinni. Ennustettavuus luo turvallisuutta kaiken ikäisille oppilaille. Luokassasi jokainen oppilas tulee kohdatuksi samanarvoisena, ja kaikilla on samat säännöt.

ASKEL 2

Pyri vakiinnuttamaan läheinen ja kannustava suhde oppilaisiisi. Kerro oppilaille, että olet luokassa heitä varten. Kun oppilas luottaa opettajaansa, hän myös todennäköisemmin kertoo huolistaan ja haasteistaan. Luottamuksellinen oppilas-opettajasuhde edistää myös onnistumisten jakamista ja tunteista puhumista.

ASKEL 3

Suosi luokassasi oppilaslähtöisiä toimintatapoja, kuten oppilaiden osallisuutta päätöksentekoon sekä yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden huomioimista. Vuorovaikutukseen perustuvassa luokahuoneympäristössä myös haasteet ja ongelmat nähdään yhteisinä. Opettaja ja oppilaat pyrkivät yhdessä löytämään ratkaisuja ongelmiin.

Ongelma ei ole koskaan yksin oppilaan. Oppilas kaipaa opettajan huomiota ja läsnäoloa. Jokainen oppilas haluaa kokea itsensä tärkeäksi!

ASKEL 4

Ylläpidä hyvää oppilas-opettajasuhdetta ja turvallista luokkailmapiiriä lukuvuoden ympäri. Tarjoa oppilaille tukea sekä anna heille mahdollisuus reflektoida tunteitaan ja ajatteluaan. Osoita oppilaille iloa ja kiintymystä sekä huomioi yksilölliset tarpeet positiivisella tavalla. Kannusta oppilaita olemaan kunnioittavia ja kannustavia myös toisiaan kohtaan.

Luottamuksellisella oppilas-opettajasuhteella on kauaskantoisia positiivisia seurauksia. Oppilaat, joilla on hyvä ja luottamuksellinen suhde opettajaansa, ovat todennäköisemmin motivoituneita koulunkäynnistä ja vähemmän poissa koulusta.

POISSAOLOIHIN PUUTTUMINEN

ENNALTAEHKÄISEVÄ TOIMINTA

Yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteena on oppilaiden hyvinvoinnin edistäminen.

Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä on keskeistä, toimintatavat ovat kaikilla selvillä.

Oppilaiden läsnäoloa koulussa seurataan opettajien toimesta.

Rehtori huolehtii läsnäolomallin riittävästä läpikäynnistä ja tiedottamisesta

Varhainen puuttuminen ja tuki auttavat oppilasta parhaiten

TOIMINTAOHJE HUOLTAJALLE

Huoltaja ilmoittaa oppilaan sairauspoissaolosta ennen ensimmäisen oppitunnin alkua Wilmassa tai muulla koulun ohjeistamalla tavalla.

Opetuksen järjestäjän tulee seurata perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvottomista poissaoloista oppilaan huoltajalle. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. (Perusopetuslaki §26)

Tilapäisesti myönnettävää vapautusta koulunkäynnistä haetaan Wilmassa. Tilapäinen vapautus on esimerkiksi oppilaan matka koulun loma-aikojen ulkopuolella.

Toisen asteen poissaoloihin puuttumisen malleista tiedotetaan oppilaitoksen käytännön mukaisesti.

TOIMINTAOHJE OPETTAJALLE

Opettaja/luokanvalvoja seuraa omien oppilaidensa poissaoloja säännöllisesti. WilmaRobotti lähettää herätteen poissaolorajojen ylityksistä.

Jos oppilaan poissaolosta ei ilmoiteta, opettaja ottaa yhteyttä kotiin/ilmoittaa poissaolosta mahdollisimman pian:

Luokilla 0-6 kahden ensimmäisen oppitunnin aikana (puhelin)

Luokilla 7-9 saman päivän aikana (Wilman poissaolomerkintä tai puhelin)

LÄSNÄOLON MALLI

Läsnäolomallissa poissaolojen määrä on kuvattu prosentteina. Poissaolojen toteumaa tarkastellaan neljä kertaa lukuvuodessa aina ennen koululaisten syys-, joului-, talvi- ja kesälomaa.

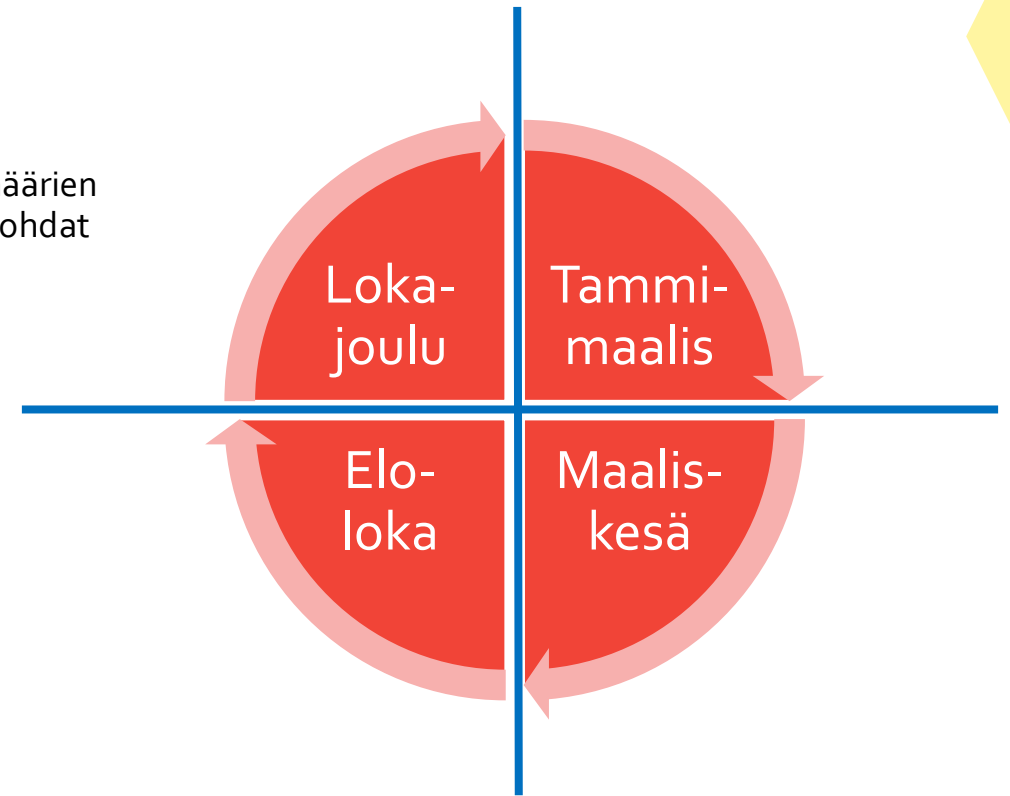
Yksilötason poissaolomäärien seurannasta on vastuussa oppilaan luokanopettaja tai luokanvalvoja. Koulu- ja luokkatason poissaolomäärien seurannasta vastaa kyseisen koulun rehtori. Kuntakohtaisia poissaolokertymiä seurataan opiskeluhuollon ohjausryhmässä, jonka puheenjohtajana toimii opetuspäällikkö.

Poissaoloja seurataan prosenttiosuutena oppilaan kyseiseen ajankohtaan mennessä kertyneistä tunneista. Tarkastelupisteet ovat 5%, 10% ja 20%.

Prosenttitarkastelu perustuu kansalliseen Yhteisellä koulutiellä-raamiin.

Oheisessa taulukossa poissaolomäärät on laskettu 6.lk. oppimäärän mukaisesti

Poissaolomäärien tarkastelukohtat

Prosentit	Vuosineljännes	Lukukausi	lukuvuosi
5%	12	25	50
10%	25	50	100
20%	50	100	200
50%	125	250	500

LÄSNÄÖLON MALLIN PORTAAT

Poissaoloista nousee huoli

Tilanne otetaan tarpeen tullen puheeksi huoltajan ja oppilaan kanssa
Opiskeluhuollon työntekijöiden konsultointi tarpeen mukaan

Kohdennettu tuki - poissaoloja yli 5%

Yhteistyötä kodin kanssa tiivistetään tarpeen tullen
Pedagogiset tukitoimien tukevat oppimista, esimerkiksi tukiopetuksen tarve tulee arvioida.
Automaattinen poissaolohälytys Wilmasta rajan ylittyessä.

Kohdennettu tuki - poissaoloja yli 10%

Taustalla olevien syiden huolellinen arviointi ja kartoitus oleellista
Opiskeluhuoltopalaverissa käydään läpi huolen aiheita
Automaattinen poissaolohälytys Wilmasta rajan ylittyessä.

Vahva tuki - poissaoloja yli 20%

Monipuolinen ja jatkuva tuki.
Mikäli aiemmilla portailla sovitut tukitoimet eivät auta, tarvittaessa yhteydenotto sosiaalitoimeen ja lasten suojeluun
Automaattinen poissaolohälytys Wilmasta rajan ylittyessä.

POISSAOLOISTA NOUSEE HUOLI

- Oppilaan poissaoloista saattaa herätä huoli kotona tai koulussa: toistuvat myöhästelyt tai sairastelut, poissaolot keskittyvät tietyille tunnille tai viikonpäivälle, epämääräiset tai luvattomat poissaolot, opintosuoritusten äkillinen aleneminen.
- **Luokanopettaja/-valvoja/-ohjaaja** toimii vastuullisena henkilönä. Hän on huolen herätessä yhteydessä huoltajiin, keskustelee asiasta oppilaan kanssa ja sopii mahdollisesta yhteydenotosta opiskeluhuollon työntekijään (**kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja**).
- Opiskeluhuollon työntekijöiden (**kuraattori, psykologi ja terveydenhoitaja**) apu mahdollisimman varhaisessa vaiheessa voi auttaa poissaolojen syiden selvittämisessä ja vähentää esimerkiksi koulujännityksestä tai ystävyys-suhteista aiheutuvia poissaoloja.
- Poissaolojen ennaltaehkäisyyn liittyvät keinot ovat käytössä.

KOHDENNETTU TUKI- POISSAOLOJA 5% KOULUAJASTA

- Opettaja on tarpeen tullen yhteydessä huoltajiin oppimisen tai koulunkäynnin tuen tarpeen selvittämiseksi.
- Selvissäkin poissaoloissa oppilaan pedagogisen tuen tarvetta tulee arvioida **luokanopettajan, -valvoja tai ryhmänohjaajan toimesta** ja miettiä koulun tukitoimia mahdollisen oppimisvajeen korjaamiseksi mm. tukiopetuksen avulla. Koolle voidaan kutsua myös pedagoginen ryhmä, jotta tuki olisi tilanteesta riippuen mahdollisimman monipuolista.
- **Luokanopettaja, -valvoja tai ryhmänohjaaja** voi konsultoida opiskeluhoollon henkilöstöä tai kutsua koolle monialaisen asiantuntijaryhmän, mikäli tarvetta ilmenee. Mukana tapaamisessa on opiskeluhoollon edustaja (**kuraattori, koulupsykologi tai terveydenhoitaja**). Ryhmän kokoamisesta ohjeistetaan kunnan opiskeluhoollon suunnitelmassa.
- Poissaolon syystä riippumatta varhainen reagointi on tärkeää.

KOHDENNETTU TUKI - POISSAOLOJA

10% KOULUAJASTA

- Poissaolomäärän kasvaessa on tärkeää arvioida taustalla olevat syyt huolellisesti. Syiden selvittäminen aloitetaan yhteisellä keskustelulla oppilaan ja tarvittaessa tämän huoltajan kanssa. Taustasyiden selvittämisessä hyödynnetään tarpeen tullen kartoituksia, joiden avulla pystytään selvittämään eri osapuolten näkemyksiä taustalla olevista tekijöistä (ISAP, S-RAS tai vastaava).
- Mikäli oppilaan poissaoloissa on syiden arvioinnin jälkeen epäselvyyttä tai oppilaan koulunkäynnistä on muuta huolta, **luokanopettaja/-valvoja/ryhmänohjaaja** kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän. Mukana tapaamisessa on opiskeluhuollon edustaja, huoltaja sekä tarpeen tullen myös koulun ulkopuolisia tahoja.
- **Poissaoloihin liittyvän tapaamisen runko on yhtenäinen.** Keskiössä oppilaan ja huoltajan osallisuus ja aito kuuleminen sekä ratkaisukeskeisyys: 20% ajasta puhutaan ongelmasta, 80% ratkaisuista. Eri osapuolia kuunnellaan (huoltajat, oppilas, koulu), jotta toimiin sitoudutaan. Ryhmän tapaamisessa perehdytään poissaolojen syihin ja taustatekijöihin, sovitaan tarvittaessa oppilaan tukitoimista ja niiden seurannasta sekä tarkastellaan opiskeluhuollon tarvetta. Palaveriin on valmistauduttu esimerkiksi käyttämällä juurisuun selvittämiseen liittyviä kyselyitä, jolloin palaverissa päästään asian ääreen. Muistio kirjataan Wilmaan.
- **Kouluterveydenhuolto** aloittaa tai jatkaa oppilaan kanssa työskentelyä, mikäli huoli liittyy terveydenhuollolliseen asiaan.
- Tarvittaessa oppilas/perhe ohjataan koulun ulkopuolisen tuen (esimerkiksi perheneuvola) piiriin.

KOHDENNETTU TUKI – JUURISYYN SELVITTÄMINEN

- **Koulupoissaolokysely S-RAS (oppilaat ja huoltajat)**
  - The School Refusal Assessment Scale – Revised (SRAS-R). Kearney 2001
  - Suomennettu HUSissa LAPE-hankkeen kehittämistyön yhteydessä
  - Selvittää poissaolojen syitä ja taustatekijöitä
  - [Koulupoissaolokysely - lapsi nuori.pdf \(socca.fi\)](#)
  - [Koulupoissaolokysely - vanhemmat.pdf \(socca.fi\)](#)
  - [Koulupoissaolokysely - arviointiohje.pdf \(socca.fi\)](#)
- **ISAP-kysely (oppilaat)**
  - Inventory of School Attendance Problems (ISAP) Knollman 2018
  - Kartoitus ryhmittelee poissaolojen taustalla olevat syytekijät kolmeentoista luokkaan
  - Suomennettu osana Monni Online ja Tuuve-hankkeita (Valteri)
  - [Koulupoissaolojen-oireet-ja-syyt-ISAP-Versio1.2.pdf \(tuuve.fi\)](#)

- **Koulupoissaolojen tarkistuslista SNACK (huoltajalle)**
  - (School Non-Attendance Checklist, SNACK)
  - Huoltaja täyttää oppilastietojärjestelmästä saatua tietoa täydentäen
  - [Koulupoissaolojen-tarkistuslista-1.pdf](#)
- **Koulunkäyntikyvyn arviointiseula (opettajalle, muille koulun aikuisille, huoltajalle)**
  - Kehitetty oppimis- ja ohjaukseskus Valterissa
  - [Koulunkäyntikyvyn arviointiseula \(toimintakykyarvio.fi\)](#)

Mallien käytöstä ja käytön tarpeesta sovitaan tapauskohtaisesti. Vastuuhenkilönä voi toimia esimerkiksi opiskeluhuollon edustaja. Oppilaan kanssa kyselyn voi täyttää ennen palaveria joku luotettava aikuinen, jonka kanssa työskentely onnistuu, esimerkiksi opettaja, kuraattori, koulunkäynninohjaaja tai kouluvalmentaja.

KOHDENNUTTU TUKI

Kohtaa oppilas ja keskustele hänen kanssaan

- Miltä koulunkäynti tuntuu?
- Onko koulussa jokin asia, joka voitaisiin tehdä toisella tavalla? Entä kotona?
- Onko oppilas huolissaan jostakin asiasta?
- Mitä oppilas tekee kotona poissaolopäivinä?
- Onko kouluun lähdössä tai koulussa jokin asia, joka jännittää tai ahdistaa?
- Miten oppilas haluaisi asioiden olevan tai miten ongelma voitaisiin ratkaista?
- Onko koulussa opettaja tai joku muu aikuinen, jonka puoleen oppilas voi halutessaan kääntyä?
- Keskustele oppilaan kanssa kartoituskyselyiden täyttämistä.

Keskustele poissaoloista huoltajan kanssa

- Käy läpi poissaolojen ja myöhästelyjen määrä.
- Kerro, mikä sujuu koulussa, mikä vaatii harjoittelua: kouluuntulo/kotiinlähtö, ruokailu, välitunnit, oppitunnit, siirtymätilanteet, kännykkäpelit ja some, ryhmässä toimiminen, mieliala, oppiminen.
- Kysy, mitä oppilaalle kuuluu ja miten arki sujuu: mieliala ja käyttäytyminen, vapaa-aika, läksyt, vuorokausirytmä, syöminen, pelaaminen.
- Onko koulussa jotakin sellaista, jolla voisi olla merkitystä oppilaan voinnille ja joka tulisi huomioida toiminnassa? Esimerkiksi kiusaaminen, opetusryhmän levottomuus, vaihtuvat sijaiset, ilmapiiri.
- Entä vapaa-ajalla? Esimerkiksi kiusaaminen vapaa-ajalla tai netissä, vanhemman vakava stressi, vanhemman sairastuminen, kodin ilmapiiri.
- Onko huoltajalla huoli? Entä sinulla?
- Tarvitaanko tilanteessa apua tai tukea oppilashuollosta/ muilta tahoilta? Onko perheellä jo olemassa kontakti muihin tahoihin?

Tunnista riskitekijät

Alttiutta poissaoloihin voivat lisätä erinäiset tekijät. Riskitekijöiden tunnistaminen on varhaisen puuttumisen kannalta olennaista. Riskitekijöitä voivat olla esimerkiksi:

- oppimisvaikeudet
- mielialaoireet, ahdistus
- puutteet tunnesäätelyssä
- huono kouluilmapiiri
- heikko oppilas-opettajasuhde
- kiusaaminen, yksinäisyys
- fyysiset oireet
- tunnistamattomat oppimisvaikeudet
- vähäinen kodin ja koulun yhteistyö
- perhedynamiikan ongelmat
- vanhempien mielenterveys- ja/tai päihdeongelma
- ylisuojelevat vanhemmat

Läsnäolon tukeminen pedagogisin keinoin

Laadukas, oppilaiden osallistumista tukeva opetus luo edellytyksiä oppilaan oppimiselle, hyvinvoinnille ja kouluun kiinnittymiselle. Se voi toteutua monella tavalla, mutta sen ytimessä on aina yksittäisen oppilaan ja ryhmän tarpeiden huomioon ottaminen. Tähän voi kuulua esimerkiksi seuraavia asioita:

- tarkoituksenmukaiset ja vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus sekä soveltuvan ja monipuolisen materiaalin käyttäminen opetuksessa
- joustavat opetusjärjestelyt, kuten oppimista ja ryhmäytymistä tukevat ryhmittelyt esimerkiksi oppimistyylien tai kiinnostuksen kohteiden mukaan
- oppilaiden kuulluksi tulemisen ja osallisuuden kokemusten edistäminen opetuksessa
- koulunkäynninohjaajan tuki, oppilaanohjaus, tukiopeus, osa-aikainen erityisopetus
- oppimista ja käyttäytymisen säätelyä tukevien välineiden käyttö opetuksessa
- samanaikaisopetuksen tai yhteisopettajuuden mahdollisuuksien hyödyntäminen
- tehtävien sopiva vaatimustaso
- turhan ja liian voimakkaan kuormituksen välttäminen
- oppituntien selkeä rakenne sekä rutiinit oppituntien ja koulupäivän rakenteessa
- osaamisen näyttäminen monipuolisin tavoin esimerkiksi suullisten kokeiden ja jatkuvan arvioinnin kautta

VAHVA TUKI - POISSAOLOJA 20% KOULUAJASTA

- Koulun ja opiskeluhuollon henkilökunta on selvittänyt poissaolojen syitä ja tukenut oppilasta sekä perhettä monipuolisesti. Erilaisia keinoja koulunkäynnin tukemiseksi on kokeiltu, mutta poissaolot jatkuvat edelleen. Vahvaan tukeen liittyviä koulu- ja luokkatasoisia keinoja on kuvattu seuraavalla sivulla.
- Viimeistään tässä vaiheessa aloitetaan **yksilöllisen opiskeluhuollon** toimenpiteet, esimerkiksi säännölliset tapaamiset kuraattorin kanssa tai tapaaminen kouluterveydenhuollossa.
- Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana (POL 18 § (628/1998))
- Mikäli aiemmillä portailla sovitut tukitoimet eivät auta, poissaolot jatkuvat seurantatapaamisista huolimatta ja oppilaan opinnoissa eteneminen tai vuosiluokalta seuraavalle siirtyminen vaarantuu, tehdään lain mukainen yhteydenotto tai lastensuojeluilmoitus (pois lukien pitkäaikainen sairaus tmv. perusteltu syy poissaololle). Poissaoloja koskevan lastensuojeluilmoituksen tekee **opettaja tai rehtori**.
- Lain mukaisen yhteydenoton tai lastensuojeluilmoituksen pohjana on huoli poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalin kehityksen sekä koulunkäynnin etenemisen vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan koulussa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet ja huoltajien kanssa tehty yhteistyö.

VAHVA TUKI

Opetusjärjestelyt oppilaan tukena

- Kun oppilas palaa poissaolon jälkeen kouluun, on tärkeää huomioida, ettei hänelle anneta isoa määrää koulutehtäviä.
- Oppilaalle annetaan mahdollisuus monipuoliseen arviointiin ja näyttöön.
- Eriyttäminen muistetaan kaikilla tuen tasoilla.
- Opettajan antamien ohjeiden mukaisesti joitakin oppiaineita voidaan sopia kotona suoritettaviksi.
- Oppilaan koulupäiviä voidaan tilapäisesti lyhentää (POL §18).

Yhteistyö huoltajien kanssa

Paljon poissa olevan oppilaan kohdalla säännöllinen, tiivis yhteydenpito kotiin on tärkeää.

Yhteistyöhön on hyvä asennoitua avoimin mielin. Syyllisiä ei etsitä, vaan pyritään löytämään ratkaisuja, joilla päästään eteenpäin. Tämä on hyvä perusta luottamuksen syntymiselle kodin ja koulun välillä. Yhdessä luodaan selkeät, yhteiset odotukset ja toimintasuunnitelma.

Keskustelun ja ideoinnin avulla sovitaan, mitä asioita koulussa sekä kotona voidaan tehdä toisin oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi ja helpottamiseksi. Perheen kanssa keskustellaan, millaista apua ja tukea he voisivat tarvita koulun tarjoaman tuen lisäksi. Näitä ovat esimerkiksi psykiatriset palvelut, perhepalvelut sekä lastensuojelu.

Muista myös tehdä tarvittaessa sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus yhteistyössä huoltajan kanssa. Rohkaise vanhempaa ja oppilasta, tästä selvitään yhdessä!

Yksilölliset ratkaisut kouluun paluun tukemiseksi

Poissaolo-ongelmiin ei ole "one size fits all" -ratkaisua.

Olotilan ollessa hankala oppilas voi esimerkiksi vetäytyä erilliseen huoneeseen, kuunnella musiikkia tai lähteä ulos koulun alueelle rauhoittumaan. Sopiva, turvallinen tila tai keino riippuu siitä, mikä oppilaalle tuo helpotusta olotilaan. Jokaisen opettajan tulee olla tietoinen järjestelyistä, jotta oppilas voi luottaa siihen, että hän saa toimia sovitun mukaisesti. Alkuun on tärkeintä saada oppilas kouluun. Kun koulussa oleminen alkaa sujua, mietitään, mihin muihin asioihin tartutaan.

- Mitä esteitä voidaan madaltaa tai poistaa kokonaan? Mitä stressitekijöitä voidaan minimoida?
- Tarvitaanko asteittaista koulunkäynnin lisäämistä? Oppilas voi esimerkiksi harjoitella ensin koulun pihalle tulemistä, jonka jälkeen kouluun sisälle ja lopulta luokkaan siirtymistä.
- Kuka ottaa oppilaan vastaan, kun hän tulee kouluun?
- Monelle oppilaalle iso este kouluun paluulle on ajatus siitä, ettei hän tiedä, mitä sanoa poissaolon syyksi. Keskustele oppilaan kanssa, toivooko hän, että luokalle ja muille opettajille kerrotaan etukäteen kouluun paluusta. Yhteisesti voidaan sopia, ettei oppilaalta kysytä poissaoloon liittyen. Oppilaan kanssa voi myös harjoitella erilaisia vastausvaihtoehtoja tai vastaamatta jättämistä etukäteen.
- Jännityksen helpottamiseksi voidaan sopia erityisjärjestelyistä. Selvitä, mitkä asiat jännittävät oppilasta, ja mieti, miten jännitystä voidaan helpottaa. Esimerkiksi jos oppi lasta jännittää tunnilla vastaaminen, sovitaan ettei häneltä alkuun odoteta viittaamista tai vastaamista.
- Kouluun paluuta voidaan helpottaa pienentämällä koulupäivien tavoitteita. Joskus pelkkä läsnäolo on jo suuri voitto.
- Kenen vastuulla on tiedottaa kaikkia oppilaan opettajia sovitusta erityisjärjestelyistä?
- Tarvitaanko suunnitelma fyysisten oireiden varalle?

Vastuhenkilö oppilaan asioissa

Oppilaan asioita hoitamaan on hyvä sopiva vastuhenkilö.

Vastuhenkilö vastaa oppilaan asioista sekä koordinoi tilannetta huoltajien ja verkoston kanssa. Vastuhenkilöllä on aina kokonaiskuva oppilaan asioista, ja hän toimii linkkinä eri toimijoiden välillä. Tämä selkeyttää yhteydenpitoa huoltajille sekä muille verkoston jäsenille.

Kouluun palaamista voi tukea yhteistyössä (oppilaan ja huoltajien kanssa) toimintasuunnitelman avulla:

- tavoitteet (selkeä, konkreettinen, pilkottu pieneksi, realistinen)
- sovitut asiat
- mitä tehdään
- kuka tekee
- kenen vastuulla
- miten ja kuka seuraa asioiden etenemistä

YKSILÖKOHTAINEN OPIKSELUHUOLTO

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, koulupsykologi- ja koulukuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista opiskeluhoitoa. Kouluterveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista opiskeluhoitoa. Myös kurinpitotoimien ja opetuksen epäämisen yhteydessä järjestetään tarvittava opiskeluhoito.

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä opiskeluhuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Opiskeluhoitotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

TERVEYTEEN LIITTYVÄT ASIAT

SIVU 34

OPIKSELUHUOLLON PALVELUT

SIVU 35-37

MONIALAINEN ASiantuntijaryhmä

SIVU 38-39

TERVEYTEEN LIITTYVÄT ASIAT

Oppilaan sairauden vaatima hoito

Kun kouluun tulee oppilaaksi tai koulua käyvä oppilas sairastuu johonkin pitkäaikaissairauteen, huoltaja ottaa yhteyttä kouluun. Koulussa sovitaan tapaaminen, jossa käydään läpi sairauden liittyvät asiat, jotka tulee huomioida koulua käytäessä. Tarvittaessa tehdään lääkehoitosuunnitelma koulua varten. Tapauskohtaisesti valitaan vastuuhenkilö, joka huolehtii oppilaan lääkinnästä. Vastuuhenkilö tulee kouluttaa/opettaa tehtävään.

Oppilaan lääkkeet

Oppilaalla tulee olla omat em. perussairauteensa kuuluvat lääkkeet ja muut tarvittaessa otettavat lääkkeet mukanaan. Oppilaat ottavat itse omat lääkkeensä lapsen ikä ja kehitystaso huomioon ottaen. Lääkityksestä on hyvä tehdä lääkehoitosuunnitelma koulua varten.

Erytisruokavaliot kouluruokailussa

Erytisruokavalion tarpeesta toimitetaan pysyväluontoinen todistus koulun keittiöhenkilöstölle, kun on kyseessä vakava allergia, uskonnolliset syyt tai sairaus (kuten keliakia). Muissa erityisruokavalioissa todistus on voimassa yhden vuoden ajan. Kasvisruokavaliosta tarvitaan myös todistus alakouluikäisestä lapsesta ja yläkouluikäinen voi ilmoittaa itse kasvisruokavaliosta. Lukion opiskelijoilla kasvisruokaa on tarjolla linjastossa. Kaikissa ruokailuun liittyvissä kysymyksissä voi kääntyä koulun keittiön puoleen.

OPIKSELUHUOLLON PALVELUT 1/2

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on turvata lapsen ja nuoren terve kasvu ja kehitys terveystarkastusten ja terveystasatuksen avulla. Tavoitteena mahdollisimman tasapainoinen ja terveellisiä elämäntapoja omaksuva aikuinen.

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on myös:

- kasvu- ja kehityshäiriöiden löytyminen
- piilevien sairauksien löytyminen (esim. skolioosin varhaistunnistus, näkö- ja kuulovikojen löytyminen)
- ammatinvalintaan vaikuttavien terveydellisten seikkojen huomioonottaminen, jotta vältetään vääriä koulutusvalintoja
- mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy
- terveellisten elintapojen omaksuminen ja sitä kautta lasten ja nuorten sairastavuuden väheneminen
- koulun viihtyisyyden, terveellisyyden ja turvallisuuden edistäminen

Kouluterveydenhuolto **tukee** oppilasta fyysisissä, psyykkisissä ja sosiaalisissa ongelmissa yhteistyössä kodin sekä koulun opiskeluhooltoon osallistuvien kanssa pyrkien myös ennaltaehkäisemään näitä ongelmia.

Kouluterveydenhuolto **huolehtii** myös koulutapaturmien ensiavusta ja koulussa äkillisesti sairastuneiden hoidosta.

OPISKELUHUOLLON PALVELUT 2/2

Koulukuraattorit

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä, joka tukee oppilaiden hyvinvointia, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä vuorovaikutussuhteita.

Koulukuraattori käy oppilaiden kanssa tuki- ja ohjauskeskusteluja ja toimii yhteistyössä oppilaiden perheiden, koulun henkilöstön sekä tarvittaessa eri viranomaisten kanssa. Koulukuraattori tekee yhteisöllistä työtä mm. erilaisten oppilasryhmien kanssa ja osallistuu myös oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämistyöhön.

Oppilas itse, huoltaja, opettaja tai muu yhteistyötaho voi ottaa yhteyttä koulukuraattoriin tapaamisten aloittamiseksi.

Koulupsykologit

Koulupsykologi tarjoaa koululla keskustelukäyntejä mielen hyvinvoinnin tueksi ja arvioi hoidon tarvetta. Koulupsykologin tehtävänä on myös kartoittaa oppimisen pulmia ja suunnitella tukitoimia yhdessä koulun henkilökunnan ja vanhempien kanssa. Tarvittaessa hän voi ohjata jatkotutkimuksiin tai kuntoutukseen. Lisäksi koulupsykologi osallistuu koulun yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön.

Psykiatrinen sairaanhoitaja

Merkkari (koulujen psykiatrinen sairaanhoitaja) on matalan kynnyksen palvelu keskustelukäyntien muodossa. Merkkarin tehtävä koululla on kuunnella ja auttaa oppilaita erilaisten arjen asioiden, mm. omaan itseensä liittyvien huolien /murheiden ratkomisessa. Merkkarin työskentely perustuu aina luottamukseen ja vapaaehtoisuuteen, eikä oppilasta voi velvoittaa käynnille.

Vastaanotolle pääsee oppilaan omasta pyynnöstä tai vanhempien, koulun aikuisen tai muun yhteistyökumppanin ohjaamana. Merkkarin yhteistyökumppaneita ovat koulukuraattorit, kouluterveydenhoitajat, koulupsykologit, koulun henkilökunta, erityisnuorisotyöntekijä, nuorisopsykiatrinen työryhmä, nuorisotoimi, lastensuojelu ja muut viranomaiset.

OPIKSELUHUOLTO EPÄÄMISEN AIKANA

Opiskeluhoito epäämisen aikana

Epäämisen aikana oppilaalle/opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus keskustella opiskeluhoitoon henkilöstön kanssa kasvokkain, puhelimitse tai etäyhteyksin. Opetuksen epäämisen ajalta ja oppilaan/opiskelijan palatessa opetukseen tehdään yhteistyössä oppilaan/opiskelijan ja oppilaan/alaikäisen opiskelijan huoltajan kanssa suunnitelma oppilas-/opiskelijakohtaisista tukitoimenpiteistä, jotka kirjataan oppilastieto-ohjelmaan tukitoimenpiteenä. Kirjaamisesta vastaa oppilaan epäämispäätöksen tehnyt viranhaltija. Epäämisen ajalta oppilaan/alaikäisen opiskelijan valvonnan järjestämisestä sovitaan oppilaan/alaikäisen opiskelijan huoltajan kanssa. Sovittu toimintatapa kirjataan em. suunnitelmaan. Kirjatun suunnitelman toteutumisen seurannasta vastaa luokanopettaja, luokanvalvoja tai ryhmänohjaaja.

MONIALAINEN ASIAANTUNTIJA- RYHMÄ OPPILAAN TUEKSI

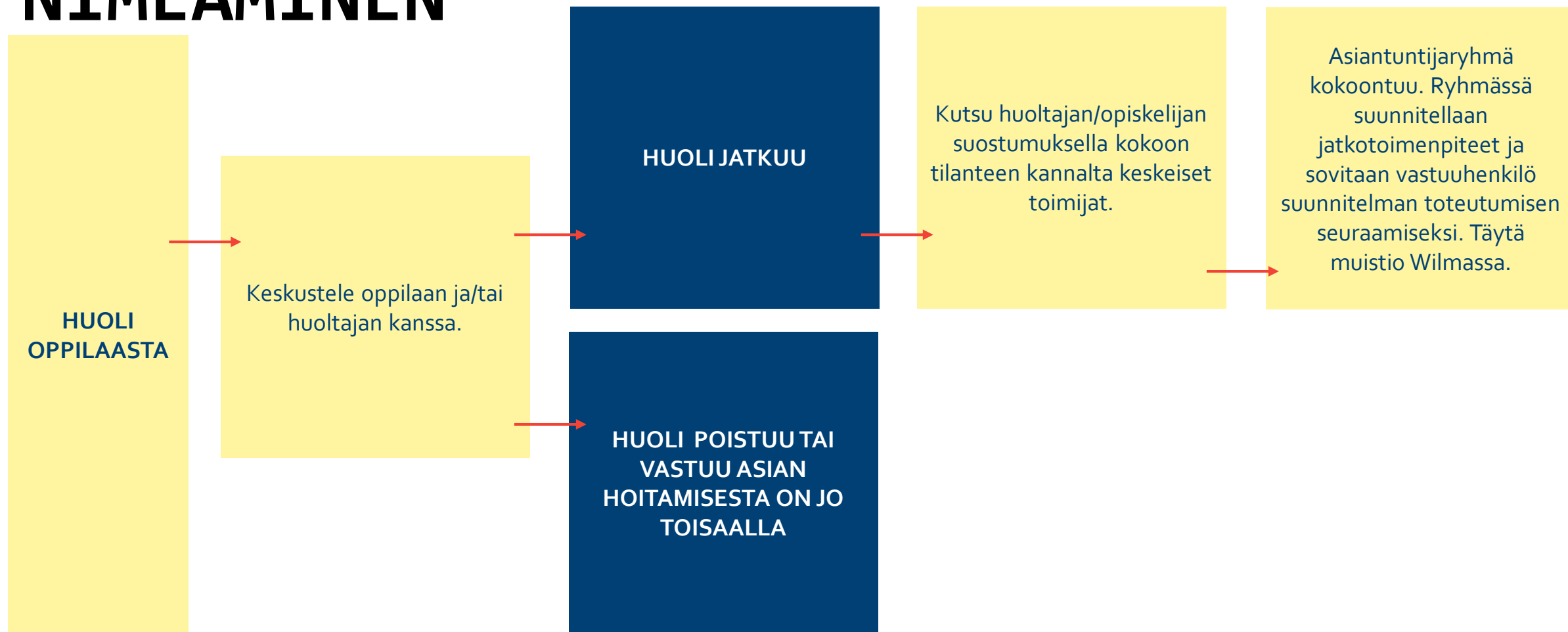
Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoillon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus Wilmaan. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokortin vastuuhenkilö on opetuspäällikkö. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Opiskeluhoitokertomukseen kirjataan:

- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

MONIALAISEN ASiantuntijaryhmän NIMEÄMINEN

OPIKSELUHUOLLON TYÖNTEKIJÖITÄ VOI KONSULTOIDA KAIKISSA VAIHEISSA

YHTEISTYÖ

KODIT

SIVU 41

OPPIMISEN TUKI

SIVU 42

LASTENSUOJELU

SIVU 43

OPISKELU-
TERVEYDENHUOLTO

SIVU 44

VAPAA-AIKAPALVELUT
JA MUUT TAHOT

SIVU 45-47

KOTIEN KANSSA TEHTÄVÄ YHTEISTYÖ

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulun tärkein kumppani on perhe, sillä huoltajat ovat lastensa parhaita asiantuntijoita. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on lapsen hyvän kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytys. Oppivelvollisuuslain (2020) mukaan huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuutensa.

Yhteistyön sujuminen edellyttää aktiivisuutta, avoimuutta ja sitoutumista. Tiivis yhteydenpito kodin ja koulun välillä helpottaa tuen keinojen löytymistä riittävän ajoissa mahdollisten huolien ilmaantuessa. Perheiden tukena on moniammatillinen opiskeluhoitoon palveluverkosto.

Opiskeluhoitolain mukaan opiskeluhoitotyötä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa myös huoltajan suostumukseen.

Varhaisella yhteistyöllä varmistetaan, että vuorovaikutuskanava kodin ja koulun välille on luotu ja toimintatavat ovat tuttuja. Yhteistyön perustana on arvostus ja luottamus. Toimivasta vuorovaikutussuhteesta syntyy kasvatuskumppanuutta.

HUOLTAJIEN OSALLISUUS

Huoltajien edustuksellisuus opiskeluhoitotyössä ja sen kehittämisessä konkretisoituu koulujen vanhempainyhdistysten ja Pirkkalan vanhempainverkoston kautta. Huoltajien edustajat osallistuvat koulujen opiskeluhoitoryhmien toimintaan säännöllisesti.

Opiskeluhoitoon ohjausryhmä ja Pirkkalan vanhempainverkosto kokoontuvat yhteiseen kokoukseen vähintään kerran lukuvuodessa käsittelemään ajankohtaisia opiskeluhoitoon asioita.

Huoltajia pyydetään aktiivisesti osallistumaan koulun toimintaan:

- Erilaiset opiskeluhoitoa koskevat kyselyt (esim. Kouluterveyskysely ja Koulun hyvinvointiprofiili)
- Vanhempainillat ja luokkatoimikunnat
- Koulun ja oppilaitoksen tapahtumat sekä retket
- Kodin ja koulun päivät

YHTEISTYÖ OPPIMISEN TUEN ASIOISSA

Oppilaitoksissa toimii pedagoginen ryhmä, joka vastaa oppimisen tukeen liittyvistä järjestelyistä ja ratkaisuista. Moniammatillista pedagogista ryhmää johtaa koulun rehtori. Pedagogisen ryhmän kokoonpano ja toimintatavat kuvataan tarkemmin koulujen toimintasuunnitelmissa. Koordinoiva erityisopettaja tekee tiivistä yhteistyötä koulujen kanssa tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden asioissa ja osallistuu tarvittaessa pedagogisen ryhmän kokouksiin. Opiskeluhuollon palvelut toteutuvat luonnollisena osana tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden opetusjärjestelyjä.

Oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen, hänen pysyvän ryhmänsä opettaja toimii vastuuhenkilönä ja tekee yhteistyötä sairaalakoulun opettajan kanssa. Opetus ja opiskeluhoollon palvelut suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä sairaalakoulun kanssa.

YHTEISTYÖ LASTENSUOJELUN KANSSA

Lastensuojeluilmoituksen sijasta ilmoitusvelvollinen henkilö voi täyttää ilmoitusvelvollisuutensa ottamalla yhteyttä sosiaalitoimeen yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa. Jos yhteydenottoa ei kuitenkaan ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä yhdessä huoltajan kanssa, on ilmoitusvelvollisen tehtävä lastensuojeluilmoitus.

Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa, jos havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on henkilön oman arvion perusteella syytä selvittää. Lastensuojeluasian vireille laittamisessa on aina pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Lapsen ja hänen vanhempiensa kanssa yhteisymmärryksessä tehty yhteydenotto turvaa paremmin yhteistyötä jatkossakin ja siten myös palvelujen jatkuvuutta.

Kouluilla voidaan ennen yhteydenoton tai ilmoituksen tekemistä pohtia yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa, onko perheellä tai koululla riittäviä keinoja tai onko olemassa sellaisia ennaltaehkäiseviä tukitoimia, joiden avulla huolenaiheet lapsen tilanteessa vähenisivät.

Ilmoitus tulee tehdä, vaikka lapsi tai perhe sen tekemisen kieltäisi, mikäli siihen on aihetta. Viranomaiset tekevät ilmoituksen omalla nimellään. Toisen tahon ilmoitusvelvollisuus ei poista omaa ilmoitusvelvollisuutta. Mahdolliset useammalta taholta tehdyt ilmoitukset auttavat lastensuojelua muodostamaan kokonaiskäsityksen asiasta. Pääsääntöisesti lastensuojelun tiedot kerrotaan avoimesti lapselle ja huoltajille.

Kaikki yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset käsitellään. Niiden pohjalta tehdään sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi. Lapsiperheiden sosiaalipalveluissa järjestetään yhteistyöneuvotteluita yhdessä perheen ja koulun kanssa tarpeen mukaisesti. Sosiaalityöntekijä voi antaa lapsen salassa pidettäviä tietoja koululle silloin, kun ne ovat välttämättömiä koulutuksen järjestämisen ja toteuttamisen kannalta.

YHTEISTYÖ KOULU- JA OPISKELUTERVEYDENHUOLLON KANSSA

Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Koko ikäluokan kattavat vuosittaiset terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Luokilla 1., 5. ja 8. terveystarkastukset toteutetaan laajoina.

Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvointia. Vanhemmat kutsutaan aina mukaan tarkastukseen. Laajoihin terveystarkastuksiin sisältyy huoltajan luvalla opettajan antama arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Lupa kysytään terveydenhoitajan huoltajille toimittamassa tarkastukseen liittyvässä lomakkeessa.

Laajoista terveystarkastuksista voidaan tarpeen mukaan koota yhteenveto, jossa on tietoa luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvoinnista tai havaituista ilmiöistä. Tietoa hyödynnetään koulun yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelussa ja arvioinnissa.

Yhteistyö terveystiedon ja terveystiedon opetuksen välillä

Oppilaan ja opiskelijan terveystiedon on tuettava ja edistettävä itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja sekä hyvää fyysistä toimintakykyä ja mielenterveyttä sekä ehkäistävä koulukiusaamista.

Terveystiedon opetusta voidaan toteuttaa yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla. Terveystiedon ammattilaiset tarjoavat oman alan osaamista terveystiedon opetukseen.

Esimerkkejä terveyttä edistävästä toiminnasta ja yhteistyöstä ovat esim. viidennen luokan murrosikäkoulut ja kahdeksannen luokan seksuaalisuusopetus. Lisäksi eri ryhmille voidaan järjestää tietoisuuksia mm. terveellisistä elintavoista, päihteistä ja ensiavusta.

YHTEISTYÖ NUORISO- JA LIIKUNTA- PALVELUIDEN KANSSA

Nuorisopalveluiden edustajat eli koulunuorisotyöntekijä, nuoriso-ohjaajat ja erityisnuorisotyöntekijä ovat mukana koulujen opiskeluhuoltoryhmissä, opiskeluhuollon ohjausryhmässä, verkostotapaamisissa, palaverissa sekä vanhempainilloissa. Nuorisopalvelut järjestävät mm. ryhmäyttämistunteja, tunne- ja vuorovaikutustunteja, päihde- ja seksuaalikasvatustunteja, välituntitoimintaa, yksilöohjausta ja pienryhmätoimintaa tarpeen mukaan.

Yhteistyön tekeminen on organisoitu yli hallintorajojen ja toimenpiteet ovat tilannesidonnaisia. Tarve yhteistyölle voi tulla suoraan koulun henkilökunnalta (rehtori, opettajat, kuraattorit, terveydenhoitajat, psykiatrinen sairaanhoitaja) tai suoraan oppilailta ja heidän huoltajiltaan. Nuoriso-ohjaajat toimivat pääsääntöisesti ala- ja yläkouluikäisten, koulunuorisotyöntekijä yläkouluikäisten, erityisnuorisotyöntekijä yläkoululaisten ja toisen asteen opiskelijoiden ja etsivät nuorisotyöntekijät yli 18-vuotiaiden kanssa.

Yhteistyö liikuntapalveluiden kanssa koostuu yhteisesti toteutettavista teemapäivistä, eri ikäisille tarjottavasta liikuntaneuvonnasta ja opetussuunnitelman mukaisista uimahallikäynneistä. Liikunnanohjaajat ovat lisäksi mukana 7.lk. ryhmäytyspäivässä ja 5.lk. Move-mittauksissa sekä toteuttavat koulukäyntejä yläkouluilla. Tredun Pirkkalan yksikön kanssa on toteutettu liikunnallisia teemapäiviä.

YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Yhteistyö muiden tahojen kanssa tarkennetaan koulujen toimintasuunnitelmissa. Niin koulujen kuin opetuksen järjestäjän yhteistyötahoina toimivat vanhempainverkoston ja -yhdistysten lisäksi esimerkiksi paikalliset järjestöt, yhdistykset, seurat ja Pirkkalan seurakunta. Yhteistyötahot mahdollistavat mm. koulun ulkopuolista toimintaa, vaihtelevia oppimisen ympäristöjä ja tarjoavat vaihtelevaa sisältöä opetukseen.

Yhteistyötä eri viranomaisten kuten poliisin kanssa tehdään tapauskohtaisesti. Pääsääntöisesti poliisin kanssa tehtävä yhteistyö on rehtorijohtoista ja tarvepohjaista.

Opetuksen järjestäjä tekee kiinteää yhteistyötä seutukunnan muiden kuntien kanssa koulun työaikojen, opiskeluhuollon järjestämisen ja koulutustarjonnan (Osake) osa-alueilla.

LOPUKSI

ARVIOINTI JA
SEURANTA

SIVU 48

TAUSTA JA TÄRKEÄT
LINKIT

SIVU 49

ARVIOINTI JA SEURANTA

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Koulun opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa koulukohtainen opiskeluhoitoryhmä. Vastuu ryhmien toiminnasta on rehtoreilla, jotka kokoavat palautetta oppilailta, opettajilta, huoltajilta sekä opiskeluhuollon eri toimijoilta.

Opiskeluhuollon toimintaa arvioidaan sekä koulujen tasolla että ohjausryhmässä lukuvuosittain. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille niin koulun kuin opetuksen järjestäjän tasolla.

Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. Arvioinnissa käytetään apuna erilaisia hyvinvoinnin seurannan mittareita (mm. kouluterveyskysely, koulujen hyvinvointiprofiili).

Pirkkalassa on laadittu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2022-2024, jossa seurataan lasten ja nuorten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden nykytilaa sekä niiden edistämistä.

Lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta seurataan myös vuosittain valtuustolle laadittavan hyvinvointikertomuksen yhteydessä. Hyvinvointikertomus on vuosittainen raportti kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niiden edistämisestä kunnassa.

Hyvinvointikertomuksen keskeisiä tuloksia ja tuloksista johdettuja toimenpiteitä voi seurata kunnan verkkosivuilta <https://www.pirkkala.fi/hyvinvoinnin-edistaminen>

TAUSTA JA TÄRKEÄT LINKKIT

Opiskeluhuollon suunnitelman taustalla on oppilas -ja opiskelijahuoltolaki sekä sen pohjalta tuotetut ohjeet ja oppaat, joista on alla keskeisiä linkkejä:

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287>

[Perusopetuslaki 628/1998 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

<https://stm.fi/-/uusi-soveltamisohje-oppilas-ja-opiskelijahuoltolainsaadannon-toteuttamisen-tuek-1>

<https://minedu.fi/kiusaamisen-ehkaisemisohjelma>

[Kiusaamisen määrittely ja lainsäädäntö | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

[Väkivallan määrittely ja lainsäädäntö | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

<https://www.julkari.fi/handle/10024/136782>

<https://www.julkari.fi/handle/10024/126938>

<https://www.julkari.fi/handle/10024/137983>

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoolto>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoolto>

<https://vanhempainliitto.fi/>

